

25. Рууд Ч. Фонтанка, 16: полицейский сыск при царях / Ч. Рууд, С. Степанов. – М. : Мысль, 1993. – 430 с.
26. Суворов А. И. Антитеррористическая деятельность в дореволюционной России / А. И. Суворов // Социс. – 2000. – № 12. – С. 19–24.
27. Тютюнник Л. И. Департамент полиции в борьбе с революционным движением в России на рубеже XIX–XX веков (1880–1904 гг.) : автореф. дис. ... канд. ист. наук / Л. И. Тютюнник. – М., 1986.

Яремко Катерина. Политическая полиция Российской империи второй половины XIX – начала XX века в современной российской историографии. Исследование раскрывает анализ современной российской историографии по истории органов политической полиции Российской империи второй половины XIX – начала XX в., их учреждения, структуру, кадровое обеспечение, основные направления и методы работы. Раскрыты предпосылки формирования нового этапа в российской историографии, его основные особенности и черты. Сделана попытка систематизировать научные исследования по нескольким основным критериям: по времени их появления, географии, хронологическим рамкам, а также основным акцентам, которые были сделаны исследователями при освещении истории разных органов политической полиции имперского периода. Рассмотрены основные направления изучения отдельных аспектов темы, таких как терроризм, роль выдающихся личностей в истории политического сыска, которые дают возможность посмотреть на политическую полицию с иной стороны. Проанализированы также исследования органов политического сыска в локальном измерении, их основные черты и тенденции разработки вопроса в будущем.

Ключевые слова: Российская империя, политическая полиция, современная российская историография, охранное отделение, департамент полиции.

Yaremko Catherine. The Political police of the Russian Empire in the Second half of XIX – early XX Century in Modern Russian Historiography. Research is devoted to the analysis of modern Russian historiography on the history of the political police of the Russian Empire in the second half of XIX – early XX century., its establishment, structure, staffing, the main directions and methods of the work. The author has been disclosed prerequisites for the formation of a new stage in Russian historiography, its main characteristics and features. An attempt was made to systematize the research on several criteria: the time of their occurrence, geography, chronological framework, as well as the main focus, have been made by researchers in covering stories of various organs of the political police of the imperial period. The main directions of the study of individual aspects of the topic, such as terrorism, the role of prominent personalities in the history of the political investigation, which give the opportunity to look at the political police from the different side. The author has analyzed studies of political investigation in the local dimension, its main features and trends in the development of the issue in the future.

Key words: Russian Empire, the political police, the modern Russian historiography, the Police Department, the Guards Department.

Стаття надійшла до редколегії
03.01.2015 р.

УДК 069:7(477.82–25):930.2

Дмитро Зінько

Історіографія діяльності Художнього музею м. Луцька

У статті схарактеризовано наукові та науково-популярні публікації про діяльність Художнього музею м. Луцька. Звернено увагу на висвітлення питань його виникнення, етапів становлення, історії формування мистецьких колекцій, ролі музею в культурно-мистецькому просторі Волині, України. Підкреслено, що вагоме місце серед наявних публікацій належить роботам музейних працівників Волині.

Ключові слова: історіографія, публікації, Художній музей м. Луцька, мистецтво, експозиція.

Постановка наукової проблеми та її значення. Непрості трансформаційні процеси в сучасній Україні активізують потребу збереження національної мистецької спадщини, її гідного представлення для українського соціуму з метою його суспільно-культурного, естетичного, патріотичного виховання. У цій діяльності гідне місце належало й належить Художньому музею м. Луцька –

закладу, що постав 1973 р. як картинна галерея (художній відділ) Волинського краєзнавчого музею (ВКМ), а з 1998 р. – власне як Художній музей м. Луцька. Музей володіє багатою колекцією творів малярства, авторської й друкованої графіки, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва. Велика кількість із них є унікальними експонатами, які можуть бути гордістю не однієї колекції провідних музеїв України та зарубіжжя. Працівники музею постійно проводять ґрунтовну пошукову, дослідницьку, охоронну, культурно-масову й інші види роботи щодо виявлення, вивчення, збереження, популяризації творів мистецтва. Останні не лише демонструють художні пошуки та здобутки майстрів минулого, а й суттєво впливають на інтелектуальний і духовний рівні сучасників, ініціюють формування нових колекцій, появу в художньому середовищі нових імен, їх гідне представлення на мистецькій арені Волині, України, Європи.

Діяльність Художнього музею м. Луцька від часу його появи й до сьогодні була та залишається предметом зацікавлення дослідників різних напрямів гуманітарних наук. Нині існує значний масив публікацій з означеної теми. Водночас спостерігається відсутність спеціальних історіографічних праць чи бодай історіографічних оглядів щодо неї. А без цього не просто з'ясувати результати майже півстолітньої роботи музею, окреслити завдання, перспективи її подальшого наукового вивчення.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Побіжно окремі публікації про музей згадано в працях бібліографічного характеру, що належать відомому волинському науковцеві й краєзнавцеві Г. Бондаренку [2, с. 45–108; 1]. Певний матеріал у контексті формування збірок сакрального мистецтва ВКМ, що до початку 1990-х рр. були частиною художнього відділу цього закладу, подано в монографії Є. Ковальчук [10, с. 9–19]. Своєрідний характер, близький до історіографічного, властивий матеріалові статті Л. Серховець та Т. Трофімук про відновлення діяльності ВКМ у перше повоєнне десятиріччя [36].

Мета й завдання статті. Ураховуючи теоретичне та практичне значення проблеми, спираючись на віднайдені й опрацьовані наукові та науково-популярні публікації, намагатимемося з'ясувати рівень дослідження діяльності Художнього музею м. Луцька. Для досягнення мети визначено **завдання** щодо поділу літератури на певні тематичні блоки, огляду робіт згідно з хронологією їх появи на світ, характеристики найсуттєвіших із досліджень, з'ясування кола питань теми, які потребують вивчення.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Історіографія діяльності художнього музею м. Луцька пов'язана з історією Волинського краєзнавчого музею, який засновано 1929 р., процесом формування його мистецьких колекцій, що згодом стали основою художнього відділу ВКМ та Художнього музею. На сьогодні можна говорити про існування значного масиву робіт із цього питання, представлених науковими статтями, фрагментами підрозділів монографій, брошурами, науково-популярними публікаціями (переважно на сторінках періодики).

Для зручності характеристики цих робіт їх розділено на такі тематичні блоки: студії узагальнюючого змісту, у яких висвітлено історію створення, діяльність ВКМ, зокрема, формування його фондів, складання мистецьких колекцій; публікації про початки роботи й розбудову художнього відділу ВКМ, згодом – Художнього музею в 1973–2014 рр.; дослідження щодо внеску окремих працівників музею в його діяльність, охорону мистецьких збірок тощо. Згідно із засадами національної історичної школи спочатку аналізуються праці українських дослідників, згодом – представників зарубіжної історіографії (здебільшого польської).

Щодо робіт про історію та діяльність ВКМ, написаних українськими авторами, то однією з перших можна вважати статтю працівника музею А. Дублянського, опубліковану ще 1935 р. [4]. Наприкінці 1920–1930-х рр. з'являються статті польських авторів – К. Пшемиського [54; 53], Л. Савицького [55], Я. Гоффмана [51], Ю. Дуткевича [49], Я. Фітцке [50].

Відомості про історію ВКМ, долю його збірок, у тому числі мистецьких, під час нацистської окупації подав В. Засядчук – перший повоєнний директор музею [6]. Матеріал представлено на тлі розповіді про особливості діяльності освітніх і наукових установ того часу у сфері вивчення, збереження й поповнення пам'яток історії та культури. В. Засядчук констатує картину музейних утрат, окреслює першочергові заходи щодо відновлення збитків. Автор публікації наголосив на важливій ролі жителів Волині в збереженні та поверненні цінних експонатів до фондів музею.

Упродовж другої половини 1940–1980-х рр. матеріали про Волинський краєзнавчий музей, утворення й діяльність художнього відділу подавалися переважно на сторінках періодики, путівників та енциклопедичних видань. Щодо публікацій у пресі, то вони частково охарактеризовані в уже

згаданій роботі Л. Серховець і Т. Трофімук [36]. У її основу покладено аналіз статей та повідомлень, опублікованих упродовж 1944–1955 рр. на сторінках «Радянської Волині». У статті згадуються й експонати сучасного Художнього музею. Зокрема, дослідниці відзначають, що в одній із публікації за 1955 р. розповідалося про поповнення художнього відділу творами місцевих художників і зразками народної творчості [36, с. 204]. Відомості про музей, його мистецькі збірки публікувалися на сторінках газети й у 1970-ті рр. [23; 24].

У матеріалі про Волинський краєзнавчий музей «Української радянської енциклопедії» акцентовано увагу на історії його створення, комплектуванні фондів [40, с. 370]. Тут подано перелік цінних експонатів, із якими можна ознайомитися, відвідавши заклад, а також коротку інформацію про діяльність художнього відділу музею.

Розгорнуту характеристику краєзнавчого музею в Луцьку вміщено путівнику «Волинський краєзнавчий музей» [3]. Окремий його пункт – опис колекції творів зарубіжного та вітчизняного малярства, графіки, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва. Зазначається, що з 1973 р. вони експонуються в Шляхетському будинку (збудованому у XVIII ст.) на території Верхнього замку м. Луцька. Зауважено, що експозиція художніх творів має розділи західноєвропейського, російського та українського дожовтневого й радянського живопису, графіки та скульптури. Детально представлено перелік колекції західноєвропейського живопису (названо авторів і їхні полотна). Зазначено, що твори дореволюційного й українського живопису представляють полотна І. Айвазовського, А. Лазарчука, Р. Судковського, радянського періоду – картини М. Глушенка, А. Коцки, В. Касіяна, О. Кульчицької, інших митців. Серед пам'яток українського мистецтва в окрему групу виокремлено праці представників волинської школи іконопису.

Чи не найбільше публікацій про минуле й сьогодення Волинського краєзнавчого музею з'явилося після 1991 р. Серед таких досліджень потрібно відзначити книгу С. Кота та О. Ошуркевича із серії «Доля культурних скарбів України під час Другої світової війни: архіви, бібліотеки, музеї» [12]. Автори описують фактичні втрати ВКМ у період нацистської окупації; при цьому акцентовано увагу на полотнах відомих художників.

Інформацію про історію ВКМ, експонати його мистецької колекції містять публікації А. Кравчук [13], О. Ошуркевича [31; 30], А. Силюка [37; 38]. Предметом уваги А. Кравчук стала історія музею з моменту його створення до 1933 р. Дослідження цінне залученням документів Державного архіву Волинської області. Вони ілюструють пріоритетні напрями функціонування закладу та проблемні завдання, що стояли перед ним під час комплектування фондів у перші п'ять років діяльності. О. Ошуркевич репрезентує ВКМ як інституцію зі збереження й примноження кращих культурних традицій Волинського краю, аналізує маловивчені сторінки історії закладу. Ці ж акценти властиві науковим статтям А. Силюка – нинішнього директора ВКМ.

Помітний внесок у висвітлення історії Волинського краєзнавчого музею, з'ясування питань щодо оформлення його мистецьких колекцій належить Є. Ковальчук. У брошурі, написаній з нагоди 80-річчя заснування закладу, стисло подано історію створення колекції, експозиції [8]. Описано форми роботи музею та його відділів – Музею ікони, Художнього музею м. Луцька, Затурцівського меморіального музею імені В. Липинського та Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки. Про формування фонду сакрального мистецтва, який упродовж 1970-х – початку 1990-х рр. входив до складу художнього відділу ВКМ, ідеться в уже згаданій монографії Є. Ковальчук [10, с. 57–126].

Важливе напрацювання дослідниці щодо висвітлення довоєнного періоду історії ВКМ. Так, у статті, опублікованій у збірці праць Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПІК [9], Є. Ковальчук, з'ясовує тодішні напрями діяльності музею, відзначає внесок окремих його співробітників у збереження та примноження багатогранної культурної спадщини Волині. Увагу звернено на діяльність музею з 1935 р., коли створено нову експозицію. Зазначено, що вона складалася з чотирьох розділів: природничого (завідувач – С. Мацько), археологічного (З. Леський), етнографічного (О. Яворчак) та історико-мистецького (А. Дублянський) [9, с. 110]. Констатовано, що оригінальні пам'ятки матеріальної й духовної культури Волині змогли чітко окреслити роль та місце автохтонного населення краю в історії Східної Європи, показати його непересічну значущість на тлі минувшини Речі Посполитої, гідно представити сторінки історії Волині. Є. Ковальчук підкреслює, що Волинський музей відіграв важливу роль у розв'язанні завдань охорони пам'яток впродовж різних

історичних періодів, у тому числі 1920–1930-х рр., коли Західна Волинь перебувала під владою Другої Речі Посполитої [9, с. 120].

Питання формування фондів ВКМ, історії деяких експонатів Є. Ковальчук розглянула в іншій науковій розвідці [7]. Акцентуючи увагу на роботі музею з обстеження та обліку історико-культурних пам'яток у довоєнний період, науковець розповіла про поповнення його фондів за рахунок різноманітних мистецьких колекцій, зокрема надходження в 1940 р. творів живопису зі збірки князів Радзивілів в Олицькому замку [7, с. 252]. Стаття цінна аналізом науково-дослідницької, експозиційної, виставкової, збиральницької, реставраційної, масово-освітньої та методичної роботи закладу останніх років [7, с. 255].

До 85-річчя ВКМ статті про історію закладу опублікували його співробітники Н. Пушкар та І. Нестерук. Вони присвячені різним подіям минулого музею – від його заснування до початку Другої світової війни [33], про діяльність у часи «перших совєтів» (1939–1941 рр.) [34], про функціонування закладу в післявоєнні роки [32]. На основі опрацювання низки джерел (постанов Раднаркому УРСР, інвентарних книг, епістолярію А. Дублянського, радянської періодики тощо) у публікаціях проаналізовано ключові епізоди формування музейних фондів, зафіксовано масштаби втрат під час нацистської окупації. Тут подано інформацію і про окремі експонати сучасного Художнього музею. Автори звернули увагу на деяку недостовірність даних про втрати музею в роки війни. Зазначається, наприклад, що до «Списка експонатів из отдела искусств при Луцком историко-краеведческом музее, вывезенных, уничтоженных или поврежденных немецко-фашистскими захватчиками. Составлен по инвентарной книге поступлений за 1940 год» внесено дві картини видатного польського художника Я. Матейка. Це полотна «Стефан Баторій під Псковом» і «Рейтан» (вартість кожного з творів оцінювалося у 25 млн тодішніх радянських рублів). Н. Пушкар та І. Нестерук зазначають, що цих картин ніколи у фондах Волинського музею не було: вони експонувалися в Королівському замку у Варшаві [32, с. 6].

Щодо досліджень про ВКМ представників зарубіжної історіографії, то тут практично єдиною на нинішній час залишається стаття польського науковця, працівника музею Замойських у Замості П. Кондрацюка [52]. У матеріалі під назвою «Волинський музей: вчора і сьогодні» представлено історію краєзнавчого музею в Луцьку, охарактеризовано його мистецькі збірки, звернуто увагу на проблеми й перспективи функціонування закладу.

Стосовно наукових та науково-популярних праць, які безпосередньо характеризують діяльність Художнього музею м. Луцька як окремої структурної ланки ВКМ, то їх кількість дещо менша, ніж у попередньому тематичному блоці. Від 1973 р. матеріал про нього вміщено в публікаціях періодики [22; 41; 48], путівниках [11], енциклопедичних виданнях [25, с. 372].

Однак основу цієї групи робіт на сьогодні складають дослідження кількох музейних працівників, чия доля тісно поєдналася з Художнім музеєм м. Луцька. Ідеться насамперед про Т. Левицьку – автора низки наукових і науково-популярних публікацій, початки яких сягають 1970-х [20]. Найгрунтовнішими її дослідженнями з означеної проблеми є брошура [21] та статті про створення й діяльність Художнього музею, його мистецькі збірки [15; 19; 14; 18]. Зокрема, у статті, уміщеній в одному зі збірників конференції «Минуле і сучасне Волині та Полісся», з'ясовано передумови створення музею, подано опис приміщення, у якому відкрито першу експозицію, та шляхи поповнення колекції [15, с. 130]. Окрему увагу зосереджено на відкритті у 2003 р. експозиції українського історичного портрету XVI–XVIII ст. Зазначено, що її ядро склали різні за художнім рівнем полотна, які походили з родового замку князів Радзивілів в Олиці. Згадано про зали мистецтва Волині другої половини ХХ ст., твори яких «зримо представили зв'язок часів і поколінь, діалог епох та індивідуальностей, не протистояння, а мирне сусідство реалістичних традицій із мистецтвом авангарду» [15, с. 131]. Подано інформацію про діяльність осіб, які в той чи інший період очолювали музей, персональні виставки митців [15, с. 131]. У статті містяться також відомості й про різноманітні форми культурно-масової роботи Художнього музею.

Для вивчення фондів закладу, творчості майстрів пензля, полотна яких у ньому експонуються, вагоме значення мають публікації М. Черенюка. Коло наукових інтересів цього провідного музейного співробітника охоплювало різноманітні напрями роботи музею. У 1982 р. вийшло друком його дослідження «Художній відділ ВКМ» [47]. У кількох статтях М. Черенюк розповів про формування колекції музею, художні виставки в ньому впродовж 1974–1999 рр. [45; 46]. Щодо матеріалів

автора, розміщених на шпальтах періодики, то в них у контексті організованих персональних виставок охарактеризовано творчість того чи іншого митця [44; 42; 43].

Маловивчені сторінки історії Художнього музею м. Луцька, його виставок, актуальні проблеми діяльності досліджує нинішній завідувач закладу З. Навроцька. Вона, зокрема, порушила питання відсутності послідовності, системності у вивченні мистецької спадщини Волині не лише XVII–XIX ст., а й першої половини XX ст. [28]. Окремі статті З. Навроцької розкривають творчість волинських митців, чий полотно містяться в збірці музею (В. Парахін [26], М. Кумановський [27]), пам'ятки скульптури із колекції закладу [29] й ін. Із вищезгаданими публікаціями З. Навроцької співзвучні розвідки відомого українського й волинського краєзнавця, музейника, пам'яткознавця В. П'ясецького [35], О. Старикової про луцького художника Г. Остапенка [39] та ін. Зокрема, В. П'ясецький розкриває стан науково-дослідницької роботи в Художньому музеї, атрибуції мистецьких творів постійної експозиції. Дослідник звертає увагу на необхідність пошуку мистецьких об'єктів, активізації масово-освітніх заходів у нових формах, тощо.

На тлі двох перших тематичних блоків праць досить скромно виглядає третій – той, у якому об'єднані дослідження про внесок окремих працівників Художнього музею м. Луцька в його діяльність. Практично всі роботи стосуються особистості М. Черенюка. Творчі напрацювання відомого волинського музейника, краєзнавця, у свій час завідувача Художнього музею охарактеризував М. Дьомін [5]. Він висвітлює роль М. Черенюка у створенні 1973 р. в Луцьку картинної галереї на основі зібрання мистецьких полотен княжого роду Радзивілів, у формуванні окремої експозиції сучасного українського й волинського мистецтва, особливо 1970–1980-х рр. Відзначено наполегливість М. Черенюка щодо повернення експонатів у приміщення Шляхетського будинку, що на території Луцького замку, його експедиційно-пошукову роботу щодо накопичення раритетних експонатів, творів декоративно-ужиткового мистецтва [5, с. 155]. Внесок М. Черенюка у розвиток культурно-мистецького життя Волині розглянула Т. Левицька [16; 17].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Узагальнивши поданий у статті матеріал, можна констатувати певні здобутки в історіографічному висвітленні діяльності Художнього музею м. Луцька впродовж майже півстолітнього періоду його існування. Активізація досліджень з означеної проблематики відбулася після проголошення незалежності України. Цьому сприяла нова парадигма наукових пошуків, оприлюднення їхніх результатів, зокрема через видання збірників матеріалів наукових конференцій різних рівнів, об'єднаних рубриками «Волинський музей: історія і сучасність», «Минуле і сучасне Волині та Полісся». Водночас ґрунтовно й комплексно питання заснування, етапи становлення Художнього музею м. Луцька, його діяльність не досліджувалася. Потребують вивчення такі аспекти теми, як формування, структурне комплектування збірок музею, особливості його роботи, напрями діяльності в сучасних умовах та в нових формах, музейно-мистецтвознавчий аналіз художньої колекції, заходи з охорони пам'яток, зокрема реставраційні роботи, співпраця з іншими музейними установами, закладами культури, творчими спілками, митцями тощо. Іншими словами, існує потреба подальшого вивчення діяльності Художнього музею м. Луцька для окреслення його вагомості ролі в культурно-мистецькому просторі Волині, України, Європи.

Джерела та література

1. Бондаренко Г. В. Археологія і пам'яткознавство Волині : історіографічний огляд (друга половина XX – початок XXI ст.) / Г. В. Бондаренко // Краєзнавство. – 2006. – № 1–4. – С. 150–157.
2. Бондаренко Г. В. Історичне краєзнавство Волині / Геннадій Васильович Бондаренко. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – Кн. 1. – 248 с.
3. Денисюк В. Т. Волинський краєзнавчий музей / [В. Т. Денисюк, А. М., Кажан М. Л. Казак та ін.]. – Львів : Каменяр, 1988. – 119 с.
4. Дублянський А. Українська старовина й етнографія в «Волинському музеї» / Анатолій Дублянський // Наш світ. – 1935. – Ч. 2. – С. 11–12.
5. Дьомін М. Мистецькі обрії М. Черенюка / М. Дьомін // Вітчизна. – 2002. – №3–4. – С. 154–155.
6. Засядчук В. Про повернення музейних цінностей / В. Засядчук // Радянська Волинь. – 1944. – 29 листоп.
7. Ковальчук Є. Волинський краєзнавчий музей: до історії музейної експозиції / Є. Ковальчук // Волинський музей: історія і сучасність : матеріали V Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 23-й річниці Незалежності України та 85-й річниці створення Волинського краєзнавчого музею, 16 травня 2014 р., м. Луцьк / упоряд. А. Силук. – Луцьк : [б. в.] 2014. – Вип. 5. – С. 250–255.

8. Ковальчук Є. І. Волинський краєзнавчий музей – скарбниця історико-культурної спадщини Волинського краю: до 80-річчя з часу заснування / Є. І. Ковальчук. – Луцьк : Медіа, 2009. – 28 с.
9. Ковальчук Є. І. Польський період історії Волинського краєзнавчого музею (1929–1939 роки) / Є. І. Ковальчук // Праці Центру пам'яткознавства : зб. наук. пр. / О. М. Титова (голол. ред.), В. І. Акуленко, Л. М. Бесов [та ін.]; Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. – К. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2014. – Вип. 25. – С. 108–120.
10. Ковальчук Є. І. Формування фонду сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї (1929–2012 роки) : монографія / Євгенія Ковальчук. – Луцьк : Волин. старожитності, 2013. – 296 с. : ілюстр.
11. Колосок Б. Луцький історико-культурний заповідник : архітектурно-історичний нарис / Б. Колосок, А. Якубюк. – К. : [б. в.], 1987. – 65 с.
12. Кот С. Волинський краєзнавчий музей / С. Кот, О. Ошуркевич. – Київ ; Бремен : Українознавство, 1996. – Вип. 1. – 75 с. – [Доля культурних скарбів України під час Другої світової війни : архіви, бібліотеки, музеї].
13. Кравчук А. Історія Волинського музею в документах обласного архіву (1929–1933 рр.) / А. Кравчук // Волинський музей. Історія і сучасність : тези і матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волинського краєзнавчого музею та 45-річчю Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, 16–17 черв. 1994 р., м. Луцьк. – Луцьк : [б. в.], 1998. – С. 8.
14. Левицька Т. Галерея історичних портретів із зібрань Художнього музею в Луцьку / Т. Левицька // Старий Луцьк : наук. інформ. зб. ЛДІКЗ. – Луцьк : [б. в.], 2007. – Вип. III. – С. 150–153.
15. Левицька Т. З історії створення і діяльності Художнього музею в Луцьку / Т. Левицька // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Луцька міська громада: історія, традиції, люди : матеріали XXVI Волин. обл. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 16-й річниці Незалежності України, 510-й річниці надання м. Луцьку Магдебурзького права і 390-й річниці створення Луцького православного братства. – Луцьк : [б. в.], 2007. – Вип. 26. – С. 130–132.
16. Левицька Т. Микола Черенюк – Волинський лицар палітри / Т. Левицька // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : [б. в.], 2004. – Вип. 3. – С. 98–101.
17. Левицька Т. Микола Черенюк: особистість, творчість і діяльність / Т. Левицька // Волинська ікона: дослідження та реставрація : матеріали XI міжнар. наук. конф. – Луцьк : [б. в.], 2004. – Вип. 11. – С. 45–48.
18. Левицька Т. Скульптура Папи римського Пія Х (Джузеппе Сарто) в експозиції Художнього музею в Луцьку / Т. Левицька // Історія і сучасність Волині. – Луцьк : [б. в.], 2007. – Вип. 3. – С. 71–73.
19. Левицька Т. 35 років від часу відкриття у м. Луцьку картинної галереї, тепер Художнього музею (1973) / Тамара Левицька // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2008 рік / ред.-упоряд. Є. І. Ковальчук, Е. С. Ксендзук. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2007. – С. 147–150.
20. Левицька Т. У хвилюючому світі краси / Т. Левицька // Радянська Волинь. – 1970. – 5 лип.
21. Левицька Т. Л. Художній музей у Луцьку / Т. Л. Левицька. – Луцьк : Медіа, 2003. – 14 с.
22. Марчук Л. Шедеври картинної галереї / Л. Марчук // Радянська Волинь. – 1976. – 15 верес.
23. Метельницький Р. Памятки минулого – скарби народні (У Луцькому музеї) / Р. Метельницький // Радянська Волинь. – 1974. – 8 січ.
24. Метельницький Р. Памятки минулого – скарби народні (У Луцькому музеї) / Р. Метельницький // Радянська Волинь. – 1974. – 16 лют.
25. Мистецтво України : енциклопедія : в 5 т. / редкол. : А. В. Кудрицький (відп. ред.) та ін. – Т. 1. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 1995. – 399 с. : ілюстр.
26. Навроцька З. Василь Парахін та його школа / З. Навроцька // Народне мистецтво. – 2008. – № 1/2. – С. 82–85.
27. Навроцька З. Глибоко бачить – тонко відчуває: Миколі Кумановському – 60 / З. Навроцька // Артанія: Мистецтво. Культурологія. Історія. Критика. Публіцистика. – 2011. – №3. – С. 66–69.
28. Навроцька З. До питання осмислення художньої спадщини Волині другої половини ХХ ст. / Зоя Навроцька // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : [б. в.], 2004. – Вип. 3. – С. 345–346.
29. Навроцька З. Одухотворити камінь / З. Навроцька // Артанія: Мистецтво. Культурологія. Націологія. історія. Критика. Публіцистика. – 2013. – № 3/4. – С. 26–27.
30. Ошуркевич О. З історії Волинського краєзнавчого музею / Олексій Ошуркевич // Волинський музей: Історія і сучасність : тези і матеріали І наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волинського краєзнавчого музею та 45-річчю Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, 16–17 черв. 1994 р., м. Луцьк. – Луцьк : [б. в.], 1998. – С. 5–7.
31. Ошуркевич О. Нелегкий шлях до істини: з історії Волинського краєзнавчого музею / О. Ошуркевич // Волинь. – 1993. – 19 жовт.
32. Пушкар Н. Волинський краєзнавчий музей: післявоєнний період / Н. Пушкар, І. Нестерук // Monitor Wołyński. – 2014. – №14. – S. 6–7.
33. Пушкар Н. Волинському краєзнавчому музею – 85 / Н. Пушкар, І. Нестерук // Monitor Wołyński. – 2014. – №11. – S. 6–7.

34. Пушкар Н. Волинському краєзнавчому музею – 85 / Н. Пушкар, І. Нестерук // *Monitor Wołyński*. – 2014. – №12– S. 6–9.
35. П'ясецький В. Волинський регіональний художній музей. Плани, дійсність, перспективи / В. П'ясецький // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : [б. в.], 2004. – Вип. 3. – С. 116–118.
36. Серховець Л. Відновлення діяльності Волинського краєзнавчого музею у післявоєнний період (за матеріалами газети «Радянська Волинь») / Л. Серховець, Т. Трофімук // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : МП «Пульс», 2014. – Вип. 5. – С. 203–205.
37. Силюк А. Волинський краєзнавчий музей: сторінки історії формування колекції / А. Силюк // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : Надстир'я, 1999. – Вип. II. – С. 6–10.
38. Силюк А. Волинський музей в Луцьку та його діяльність в сфері накопичення і охорони пам'яток / Анатолій Силюк // *Przeszłość przyszłości. Rola polskiego muzealnictwa w zachowaniu i dokumentowaniu dziedzictwa kulturowego pogranicza. Zamojsko-Wołyńskie zeszyty muzealne*. – Zamość : Muzeum Zamojskie w Zamościu, 2006–2007. – Т. 4. – С. 241–252.
39. Старикова О. Луцьк у творах художника Гаврила Остапенка (1892–1971) (на основі творів із колекції Волинського краєзнавчого музею) / О. Старикова // *Минуле і сучасне Волині і Полісся: Луцьк в історії Волині та України* : наук. зб. : Вип. 35 : Матеріали XXXV Міжнар. іст.-краєзн. наук. конф., м. Луцьк. – Луцьк : [б. в.], 2010. – С. 376–377.
40. Українська Радянська Енциклопедія / голов. ред. М. П. Бажан. – Т. 2 : Боронування-Гергелі. – К. : УРЕ, 1978. – С. 370–371.
41. Філатенко А. Картини змінили адресу / А. Філатенко // *Радянська Волинь*. – 1984. – 17 січн.
42. Черенюк М. Запрошує на виставку львівська художниця [Т. Волошенко] / М. Черенюк // *Волинь*. – 1998. – 11 червн.
43. Черенюк М. Обереги мистецтва Лідії Спаської: До 90-річчя майстрині / М. Черенюк // *Вітчизна*. – 2001. – № 3/4. – С. 158–160.
44. Черенюк М. Світ у творчості художника [К. Якубек] / М. Черенюк // *Радянська Волинь*. – 1986. – 29 квіт.
45. Черенюк М. Формування колекції художнього музею в Луцьку / Микола Черенюк // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : Надстир'я, 1999. – Вип. II. – С. 123–124.
46. Черенюк М. Художні виставки 1974–1999 / М. Черенюк // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : Надстир'я, 1999. – Вип. II. – С. 131–134.
47. Черенюк М. Художній відділ ВКМ / М. Черенюк. – Львів : Каменяр, 1982. – 63 с.
48. Штинько В. Музей, якого могло б не бути / В. Штинько // *Волинь*. – 1998. – 24 листоп.
49. Dutkiewicz J. Muzeum Wołyńskie / J. Dutkiewicz // *Biuletyn Historii Sztuki i kultury*. – 1934. – R. I. – № 3. – S. 12–15.
50. Fitzke J. Muzeum Wołyńskiego towarzystwa przyjaciół nauk / J. Fitzke. – Łuck, 1937. – 45 s.
51. Hoffman J. W sprawie muzeów powiatowych / J. Hoffman // *Dziennik urzędowy Kuratorium Os. Wol.* – № 1/63. – 1930. – S. 19–23.
52. Kondraciuk P. Muzea Wołyńskie wczoraj i dziś / P. Kondraciuk // Волинський музейний вісник. – Вип. 2 / Упр-ня культури і туризму Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей ; каф. документознавства і музейн. справи ВНУ ім. Лесі Українки ; упоряд. А. Силюк, Є. Ковальчук. – Луцьк : МП «Пульс», 2010. – С. 64–76.
53. Przemyski K. Muzeum Wołyńskie w Łucku / K. Przemyski // *Ziemia*. – 1930. – № 5. – Rok XV. – S. 97–98.
54. Przemyski K. W sprawie muzeów powiatowych / K. Przemyski // *Dziennik urzędowy Kuratorium Os. Wol.* – № 11/62. – 1929. – S. 374–376.
55. Sawicki L. Muzeum Wołyńskie w Łucku / L. Sawicki // *Ziemia*. – 1930. – № 15–18. – R. XV. – S. 242–244.

Зинько Дмитрій. Історіографія діяльності Художественного музею г. Луцка. В статті характеризуються научні та научно-популярні публікації про діяльність Художественного музею г. Луцка. Обращається увага на дослідження, в яких розкриті передумови його виникнення, етапи становлення, історія формування колекцій мистецтва, їх зміст. Зазначається, зокрема, що важливим умовою створення в 1973 г. художественного відділу (картинної галереї) Волинського краєведчого музею (с 1998 г. – Художественного музею г. Луцка) стало формування протягом 1929–1973 гг. зібраних творів мистецтва в Волинському краєведчому музеї. Підкреслено, що важливе місце серед існуючих публікацій належить роботам музейних співробітників Волині. В них освітлено головним чином напрямки діяльності музею, такі як фондова, науково-дослідницька, культурно-просвітницька робота, заходи з охорони, в тому числі реставрації музейних предметів. Розглядається діяльність по комплектації музейних колекцій, організації виставок, реалізації культурно-художественного проекту «Ночь музеев» та ін. Визначено роль Художественного музею г. Луцка в культурному просторі Волині, України.

Ключевые слова: історіографія, публікації, Художественний музей г. Луцка, мистецтво, експозиція.

Zin'ko Dmytro. Historiography of Activity of the Art Museum of Lutsk. In the article scientific and popular publications on the activities of the Art Museum of city Lutsk are characterized. Attention is paid to research which reveals the preconditions for its emergence, stages of development, the history of the formation of art collections and their contents. In particular it is featured that an important condition for the establishment in 1973 of the art department (art gallery) of Volyn regional museum (since 1998 – the Art Museum of Lutsk) was forming over the 1929–1973 art collections in the Volyn regional museum. It is stressed that an important part of the existing publications are works of museum employees of Volyn region. They mainly cover activities of the museum, such as fonds, research, cultural and educational activities, conservation activities, including the restoration of museum objects. The activities on completion of museum collections, exhibitions, cultural and artistic realization of the project «Museum Night» and others are considered. The role of the Art Museum of city of Lutsk in the cultural space of Volyn region, Ukraine is determined.

Key words: historiography, publications, the Art Museum of Lutsk, art, exposition.

Стаття надійшла до редколегії
09.12.2014 р.